

exporting domestic wood products. The consumers of Ukrainian timber are Turkey, Romania, Poland and Germany. The main importer of Ukrainian rough wood products is Turkey. In recent years Ukraine has established closer partner's relations with Great Britain and China.

The transition from distributive economy to the market economy necessitates a number of drastic changes in the economic mechanism of forestry sector of Ukraine. The most important of them appeared to be the refusal from the state monopoly for timber export. As a result state forestry enterprises received the opportunity of entering foreign markets which promoted more active foreign trade relations at the timber market.

Key words: wood products market, export, import.

УДК 65.012.45

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

К.Ф. УЛЯНИЧ, кандидат економічних наук

Розглянуто необхідність розробки й організації інформаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств, розкрито суть концепції інформатизації аграрного сектора, визначено ступінь потреби в інформаційно-консультаційних послугах для сільськогосподарських підприємств

Ключові слова: інформатизація, інформаційний розвиток, інформаційне забезпечення, інформаційно-консультаційне обслуговування.

Серед проблем, що супроводжують діяльність сільськогосподарських підприємств в Україні, слід виділити низький рівень інформатизації господарських процесів. Відсутність ефективних інформаційних потоків, які об'єднували б усіх суб'єктів аграрного сектору, робить виконання певних функцій неможливими, зокрема: широке розповсюдження інформації про ціни, попит і пропозицію на ринку, оперативний ціновий моніторинг, тощо.

Нині виникає необхідність прискореного підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, що неможливо без створення сучасної системи інформаційного консультативного забезпечення. На даний час його рівень не відповідає вимогам світового досвіду. Величезна кількість рекламної інформації про ресурси і технології через засоби масової інформації нав'язується аграрному виробництву. Вона не завжди об'єктивна та науково обґрунтована, що в більшості випадків призводить до негативних наслідків для сільськогосподарських підприємств [1,6].

Питанням використання комп'ютерних технологій для вирішення завдань інформатизації приділяється велика увага в публікаціях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів: О.М. Бородіна, В.К. Горкавий, Г.В. Жаворонкова, Т.П. Кальна-Дубінюк, В.В. Козлов, М.Ф. Кропивко, І.М. Криворучко, М.І. Лобанов, П.М. Музика, П.Т. Саблук, Б.К. Скірта, В.П. Ситник, О.В. Ульянченко, Р.М. Шмідт та ін.

Незважаючи на широкий спектр питань, охоплених дослідженнями, недостатньо опрацьованими залишаються рівень та напрями інформатизації сільськогосподарських виробників.

Методика досліджень. Теоретичною та методологічною базою дослідження послужили наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених. У процесі дослідження застосовувався системний підхід із використанням абстрактно-логічного та монографічного методів проведення наукового дослідження.

Результати досліджень. Для успішного господарювання у ринкових умовах сільськогосподарським підприємствам необхідно чітко орієнтуватись у законодавстві, у ринках збуту продукції, кон'юнктурі цін на продукцію і ресурси тощо. Органам державного управління також потрібно володіти інформацією про ситуацію на ринку при розробці засад податкової, цінової, кредитної політики, реалізації державних і місцевих програм розвитку агропромислового виробництва та сільських територій. Тобто становлення цивілізованого аграрного ринку вимагає забезпечення його прозорості й інформованості для всіх учасників.

Крім того, інтеграція аграрного сектора України у світовий ринок потребує налагодження зв'язків із зарубіжними інформаційними центрами. Необхідно враховувати, що країни постіндустріального, інформаційного розвитку отримують все більше вигод від широкого застосування нових інформаційних технологій, які забезпечують великі можливості підвищення продуктивності управлінської праці, продажу товарів і послуг, інтеграції. Тому нині інформаційна система має стати важливою складовою інфраструктури аграрного ринку.

Для передачі інформації в системі управління підприємствами агропромислового комплексу потрібна організація комунікаційних зв'язків.

Одна з найбільш зручних, швидких і надійних форм — електронна пошта. В її основі лежать глобальні комп'ютерні мережі, використовуються сучасні інформаційні технології. Вони дозволяють доставляти необхідну інформацію від відправника до одержувача за кілька хвилин. Держателем комунікаційних каналів електронної пошти є Інтернет — світова співдружність мереж. Новітні технології мають значну перевагу по швидкості і якості передачі даних у порівнянні з традиційними. Проте їхні послуги поки що досить дорогі.

Як підкреслюють Є.Г. Коваленко і Л.І. Зініна, розвиток будь-яких інформаційних технологій, для використання в галузі управління, стимулює розвиток методологічних основ ефективного управління, служить підвищенню оперативності та обґрунтованості прийняття рішень.

Розробка й організація інформаційного забезпечення є складним і важливим процесом при створенні системи автоматизованої обробки аналітичної інформації. Інформаційне забезпечення системи може бути визначене як сукупність єдиної системи класифікації та кодування техніко-економічної інформації, уніфікованих систем документації і використовуваних інформаційних масивів [1].

Сучасне агропромислове підприємство, що має своєю метою підвищення ефективності діяльності, немислимо без оптимального управління, заснованого на використанні новітньої обчислювальної техніки.

Таким чином, кожне із засобів забезпечення (організаційних, технічних, технологічних, програмних та ін.) у масштабі системи трансформується у відповідну підсистему економічної інформаційної системи. Сукупність цих підсистем, пов'язаних і узгоджених між собою, повинна забезпечити весь технологічний цикл її функціонування за умови досягнення заданих техніко-економічних характеристик. Особливістю комплексу забезпечуючих підсистем є неможливість виключення їх із системи в цілому, тоді як окремі виробничі

підсистеми можуть, при створенні системи тимчасово, функціонувати в традиційному варіанті [4, с. 122].

Згідно з опрацьованою Інститутом аграрної економіки концепцією інформатизації аграрного сектора, інформаційне забезпечення аграрного ринку є невіддільною складовою системи інформаційно-аналітичного забезпечення аграрного сектора у цілому.

Система інформаційного забезпечення має включати три підсистеми.

Перша — соціально-економічного моніторингу розвитку аграрного сектора. Збирання, опрацювання та аналіз даної інформації має фінансуватися державою. Основне завдання цієї підсистеми полягає у впровадженні стандартів обліку та звітності. Одночасно слід удосконалювати системи збирання статистичної інформації. Найбільш реальним шляхом тут вбачається на доповнення до загальнодержавної статистичної звітності розвиток відомчої аграрної статистики з поглибленим вибіркоким відстеженням господарської діяльності тестових (базових) підприємств агропромислового виробництва та ситуацій на регіональних і між народних ринках продовольства. Статистичні дані мають слугувати насамперед для своєчасного отримання прогнозної інформації щодо передбачуваного попиту, умов збуту та цін на продукцію.

Прогнози мають бути різного призначення: довгострокові, на три-п'ять років, на основі аналізу світової ринкової кон'юнктури, середньострокові, на наступний маркетинговий рік, та короткострокові. На основі цих прогнозів розробляються державні і регіональні цільові програми підтримки агропромислового виробництва та розвитку сільських місцевостей.

Друга підсистема — моніторингу аграрного ринку — призначена для оперативного постачання загальнодоступної комерційної інформації операторам аграрного ринку, а також для використання при державному його регулюванні. Центральною складовою цієї підсистеми є державна система цінового моніторингу.

Функціонування системи доцільно забезпечувати на засадах консолідації діяльності по збиранню і розповсюдженню цінової інформації з різних джерел (біржових відомостей, ринкових досліджень спеціалізованих видань, закордонних представництв), збиранню оперативних даних і розповсюдженню ринкових новин службою відомчої статистики.

Третя підсистема — інформаційно-консультаційного обслуговування сільськогосподарських товаровиробників і сільського населення (або сільськогосподарського дорадництва) — покликана спільно з підсистемою науково-технічної інформації створити сприятливе інформаційне середовище для забезпечення інноваційного шляху розвитку агропромислового виробництва, у тому числі і у частині широкого розповсюдження серед сільськогосподарських виробників і сільського населення ринкової інформації [5].

На всіх рівнях управління особливої уваги потребує освоєння нових інформаційних технологій для здійснення комунікацій: обмін інформацією за допомогою електронного листування, зберігання інформації у базах (банках) даних, забезпечення до ступу до неї з використанням WEB -технологій тощо. Основним джерелом загальнодоступної організаційно-розпорядчої та нормативно-довідкової агроінформації на національному рівні сьогодні стає офіційний WEB-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Крім того, необхідно організувати мережу інформаційно-маркетингових центрів для просування вітчизняних товарів і послуг на національні ринки держав-учасниць СНД, інших міждержавних об'єднань, використання з цією метою можливостей глобальних телекомунікаційних мереж, включаючи мережу Інтернет, а також технологічних можливостей електронного бізнесу. Це вимагає посиленої уваги і до підвищення рівня комп'ютеризації підприємств і організацій сільського господарства.

Провівши дослідження шляхом експертного опитування керівників і головних спеціалістів сільськогосподарських підприємств визначено ступінь потреби в інформаційно-консультаційних послугах для сільськогосподарських підприємств Черкаської області (табл.)

**Оцінка потреби в інформаційно-консультаційних послугах
сільськогосподарських підприємств Черкаської області за роками (в% від
загальної кількості респондентів)**

Категорії працівників АПК	к-ть респондентів	Ступінь потреби в інформаційно-консультаційних послугах								
		2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
		часто			іноді			не мають потреби		
Фермери	20	52,3	53,5	65,0	28,7	31,5	33,0	19,0	15,0	2,0
Керівники господарств	33	29,2	34,2	37,0	50,8	55,8	57,1	20,0	10,0	5,9
Спеціалісти господарств	45	34,6	38,8	41,5	46,0	48,0	48,0	15,2	13,2	10,5
У середньому	–	38,7	42,2	47,8	41,8	45,1	46,0	18,1	12,7	6,1

В результаті опитування 48% фахівців відповіли, що обізнані з державною програмою соціально спрямованих консультаційних послуг і позитивним чинником в їх роботі є щорічне зростання зацікавленості аграріїв до консультування. Тож, в регіоні залишається актуальним питання створення, функціонування й ефективного розвитку інформаційно-консультаційних формувань, що спеціалізуються на наданні соціально орієнтованих послуг.

Найпоширенішою у світі системою управління у багатьох західних компаніях є MSProject, що стає звичним додатком до MicrosoftOffice навіть для рядових співробітників, які використовують його для планування графіків нескладних комплексів робіт.

Таким чином, структура інформаційно-аналітичної системи аграрного сектора має стати важливою складовою інформаційної системи України. Вона повинна ґрунтуватись на інформаційній співпраці державних органів, підприємницьких структур інформаційно-консультаційного сервісу та інформаційно-аналітичних служб відповідних підприємств і органів управління. Така інформаційна співпраця має ґрунтуватись на принципах асоційованого співробітництва.

Налагодження такої системи має створити широкі можливості вигідної торгівлі сільськогосподарською продукцією на місцевих, регіональних, національному чи міжнародному ринках залежно від їх кон'юнктури і тим самим стимулювати маркетингову діяльність, зміцнювати економічні позиції виробників сільськогосподарської продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автоматизована система контролю і організації діловодства „Аскод-П”, – Центр комп’ютерних технологій „ІнфоПлюс”, 2003. — С. 6.
2. Стратегія розвитку інформаційного забезпечення АПК і сільського населення України до 2015 року / Колегія Міністерства аграрної політики (Протокол №6 від 29.06.2006 р.). — К.: Видавничий центр НАУ, 2006. — 45 с.
3. Сидорчук О. В. Головні вимоги до інформаційного забезпечення агропромислового виробництва / О. В. Сидорчук // Вісник аграрної науки. — 2009. — № 9. — С. 5 – 9.
4. Твердохліб М.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: Навчальний посібник / М.Г. Твердохліб. — К.: КНЕУ, 2002. — 224с.
5. Концепція комплексної програми підтримки та розвитку українського села на 2006 – 2010 рр. / Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки». — К., 2005. — 8 с.
6. Сохнич А. Роль інформаційних технологій та інформаційних систем в управлінні проектами і програмами / А. Сохнич // Теоретичні і практичні аспекти розвитку агропромислового виробництва і сільських територій: матеріали Міжнар. наук. — практ. форуму, 21 – 24 вересня 2011 р. — Львів, 2011. — С. 374 – 379.

Одержано 28.05.13

Аннотація

К.Ф. Ульянов.

Информатизация как условие эффективного функционирования сельскохозяйственных предприятий

Современное агропромышленное предприятие, имеющее своей целью повышение эффективности деятельности, немислимо без оптимального управления, основанного на использовании новейшей вычислительной техники и информационного обеспечения.

Интеграция аграрного сектора Украины в мировой рынок требует налаживания связей с зарубежными информационными центрами. Необходимо учитывать, что страны постиндустриального, информационного развития получают все больше выгод от широкого применения новых информационных технологий, которые обеспечивают большие возможности повышения производительности управленческого труда, продажи товаров и услуг, интеграции. Поэтому информационная система должна стать важной составляющей инфраструктуры аграрного рынка. Для передачи информации в системе управления предприятиями агропромышленного комплекса требуется организация коммуникационных связей. Одна из самых удобных, быстрых и надежных форм — электронная почта. В ее основе лежат глобальные компьютерные сети, используются современные информационные технологии. Они позволяют доставлять необходимую информацию от отправителя к получателю через несколько минут. Держателем коммуникационных каналов электронной почты является Интернет — мировое содружество сетей. Новейшие технологии имеют значительное преимущество по скорости и качества передачи данных по сравнению с традиционными. Однако их услуги пока достаточно дорогие.

Структура информационно-аналитической системы аграрного сектора должно стать важной составляющей информационной системы. Она должна основываться на информационном сотрудничестве государственных органов, предпринимательских структур информационно-консультационного сервиса и информационно-аналитических служб соответствующих предприятий и органов управления. Такое информационное сотрудничество должно основываться на принципах ассоциированного сотрудничества.

Ключевые слова: информатизация, информационное развитие, информационное обеспечение, информационно-консультационное обслуживание.

K.F.Ulaynich

Informatization as a condition for the effective functioning of the agricultural enterprises

Modern agroindustrial enterprise, aimed at improving efficiency of operations, is unthinkable without optimal control based on the use of the newest computer techniques and information support.

Integration of the agrarian sector of Ukraine in the world market requires adjusting relations with foreign information centers. Should be considered that the countries of the post-industrial, information development receive more benefits from the wide application of the new information technologies, which provide great opportunities to improve the performance of managerial work, sales of products and services, integration. Therefore, the information system should become an important element of the infrastructure of the agrarian market. For information transfer in the system of management of enterprises of agroindustrial complex, organization of communications is required. One of the most convenient, fast and reliable forms – is electronic mail. It is based on the global computer network, using modern information technology. They allow to deliver the necessary information from the sender to the recipient in a few minutes. The holder of the communication channels of the e-mail is the Internet - the world community networks. The latest technologies have significant advantage of the speed and quality of data transmission in comparison with traditional. However, their services are still quite expensive.

The structure of the information-analytical system of the agrarian sector should be an important component of the information system. It should be based on informational cooperation of state bodies, business structures of information and advisory service and information-analytical services of appropriate enterprises and authorities. Such information cooperation should be based on the principles of the associated cooperation.

Keywords: *informatization, information development, information support, information and consultation services.*

УДК 338.435

**МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ
М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

С.С. СТЕЦЮК, аспірант*

ІНЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України

Досліджено ступінь впливу витрат на рівень ефективності господарювання м'ясопереробних підприємств. Підкреслено стратегічну важливість впровадження механізму управління витратами підприємства, як у загальному по суб'єкту господарювання, так і по кожному центру витрат та етапові виробництва безпосередньо.

Ключові слова: *м'ясопереробні підприємства, прибуток, управління витратами, мотивація, стратегія підприємства.*

Основою процесу формування прибутку підприємств є їх здатність раціонально та ґрунтовно здійснювати господарські витрати. Ефективність виробничої діяльності безпосередньо залежить від розміру та структури цього показника. Процес управління витратами є частиною виробничої діяльності

* Науковий керівник – Гладій М.В., д.е.н., професор, академік НААН України